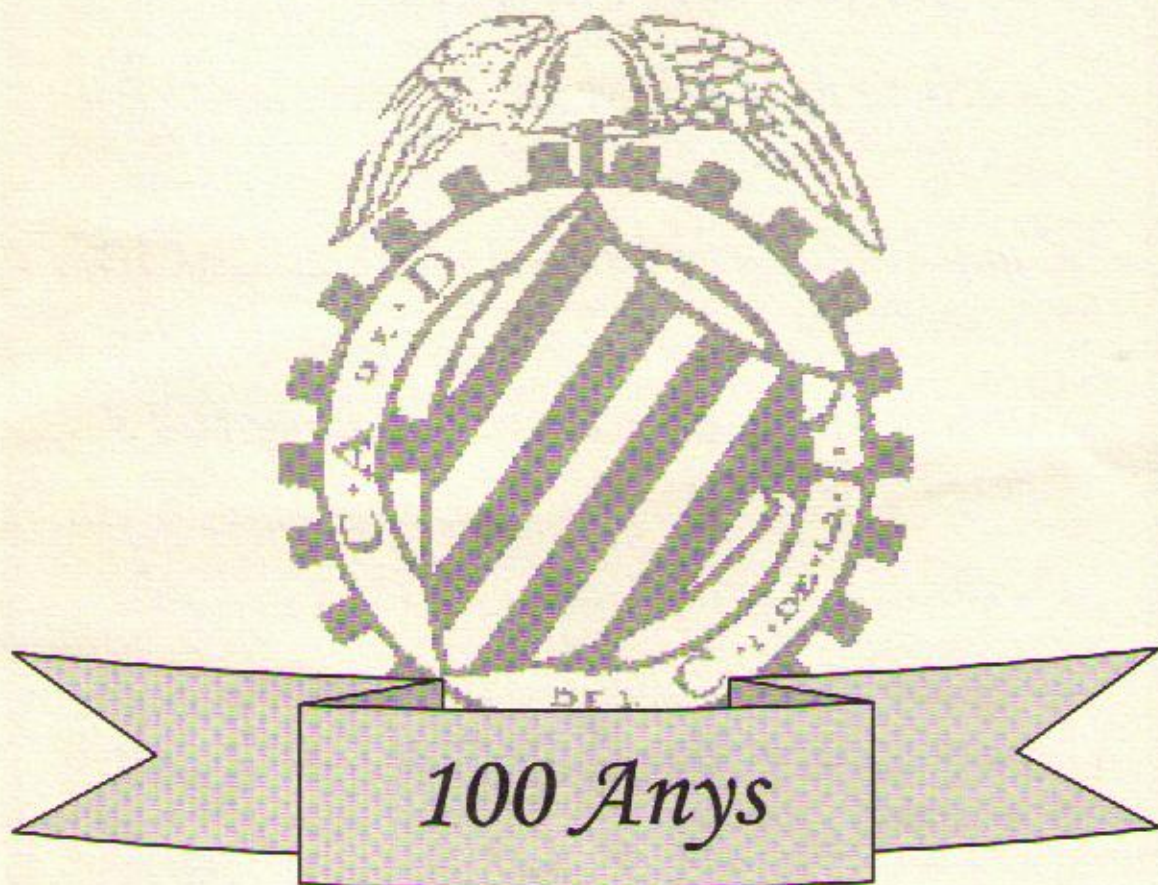

ACCIÓ

**DEL CENTRE AUTONOMISTA DE
DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA
INDÚSTRIA
FUNDAT L'ANY 1903**

Barcelona, Febrer de 2003

Sumari

<i>Sumari</i>	1
<i>Editorial</i>	2
<i>Cartes al CADEC</i>	3
<i>El moviment obrer català al tombant del segle XX</i>	6
<i>Pelai Pagès i Blanch, Universitat de Barcelona</i>	
<i>La bellesa de la vellesa</i>	8
<i>Agustí Barrera Puigvi</i>	
<i>L'any Verdaguer (1845-1902)</i>	10
<i>Roser Latorre Gaia</i>	
<i>Danzing/Gdansk Königsberg/Kalingrad</i> . 13	
<i>Enric Villamor Salazar</i>	
<i>Vascos</i>	17
<i>Pere Casadesus</i>	
<i>Els nostres personatges: Estanislau Torres</i> ... 19	
<i>Joan Miragall</i>	
<i>La nostra crítica</i>	22

ACCIÓ

DEL CENTRE AUTONOMISTA
DE DEPENDENTS DEL COMERÇ
I DE LA INDÚSTRIA

Rambla de Santa Mònica, 10
Tel. 93.304.68.08
Fax 93.430.68.12
08002 Barcelona

EDITORIAL

Aquest número de la nostra revista ACCIÓ que teniu a les mans correspon a la commemoració del nostre primer centenari d'aquell dia de març de l'any 1903 en que els nostres antecessors començaren el llarg camí per dur el CADCI pels viarans incerts del progrés i que en aquells anys de principi del segle XX s'auguraven. Després de la llarga submissió i anorreament de l'esperit de Catalunya naixien noves circumstàncies que feien possible un retorn de la nostra veu i tarannà en el concert de la societat europea. El que la terra reclamava i la gent pressentia era un nou desvetllament que sacsejava el seu esperit, el mateix que el CADCI havia vingut a posar en moviment.

Després vingueren maltempsades com la dictadura de l'any 1923 que frenà i en certa manera truncà el fruit d'aquells primers anys, de nou la irracionalitat dels

governants castellans amb el seu tractament de colònia a explotar, sembla de malvestats el nostre país.

L'arribada de la Segona República semblà de nou tota mena d'esperances i la represa tant del país com del CADCI auguraven una recuperació ràpida i fructífera. La gent havia canviat i l'esperit de lluita del carrer esdevingué una competició pel saber i per la il·lustració, una gran voluntat de progrés, la Generalitat per la seva part no estalvia res en aquest sentit i les escoles proliferaren i malgrat els alts i baixos i els enfrontaments polítics la societat avançava. Però no pogué ser, si Catalunya avançava vers una societat civilitzada, no així ho feia la resta de l'Estat, anquilosat en un passat de caciquisme i d'opressió. .

Ara de la mateixa manera que Catalunya no s'ha pas refet, malgrat les aparences, el CADCI tampoc ho ha pogut fer, no hi han valgut els camins de la justícia (l'espanyola naturalment) ni els de la política.

La nostra Pàtria segueix sotmesa a l'invasor, aviat farà 300 anys i potser és un miracle la nostra supervivència, però estem aquí, això és el fruit de la nostra voluntat d'honorar un passat sense vergonyes.

El CADCI va estar present en la protesta que portà molts ciutadans de Catalunya a Salamanca per protestar "in situ" i reclamar al temps la devolució de tota la documentació segrestada.

El nostre Alexandre Deulofeu ens deixà un estudi que conclou que aquest invent anomenat *Imperio Español* té la seva data de caducitat li any 2032, perseverem, que mai pugui dir-se que els catalans perderen la fe i llençaren la tovallola per que la resurrecció dels pobles és propera.

Ja per acabar, agraïm la vostra col·laboració amb l'enviament de cartes i articles per aquesta revista, però per tal de fer-les encabir totes, us demanariem no fer les excessivament extenses.

CARTES AL CADCI

PODEU ENVIAR LES VOSTRES CARTES, MIRANT DE NO SOBREPASSAR LES 18 LÍNIES A DOBLE ESPAI, A
RBLA. SANTA MÓNICA, 10 08002 BARCELONA. PREGUEM INDIQUEU EL NOM I EL COGNOM ENCARA QUE
VULGUEU APARÈIXER SOTA UN PSEUDÒNIM.

El preu dels habitatges

Un ministre de l'actual govern d'aquest país, ha tingut la cara de dir que si els preus dels habitatges han pujat tant, és degut a que el nivell de vida també ha pujat.

Anem a veure, el nivell de qui? d'alguns privilegiats? Perquè el poble pla cada dia veu minvats els seus petits estalvis per l'encariment de la vida i no solament dels habitatges.

Fa deu anys aproximadament, un treballador tenia més possibilitats de comprar un pis que en les dates actuals.

És aquest un problema que el govern no vol afrontar de cara, deixa que els bancs ho resolguin, això sí, amb unes hipoteques per tota la vida, això tenint en compte que tinguis un treball fix per respondre.

Una solució que ofereixen, és buscar l'habitatge fora de la ciutat de Barcelona. Però no tothom té els mitjans de locomoció per arribar al treball.

En fi, la solució podria sortir d'unes cooperatives estatal- obreres per establir de veritat a preus assequibles.

Hó veurem algun dia? Ho dubto molt.

M. Suarez

El protocol

Em va sorprendre la condescendència amb que el govern Aznar va tractar el que en diuen "protocol" durant la visita del president de l'Iran.

Això deu ser possible en qüestions petroleres, però, la veritat, van donar una mala imatge en quan a relacions públiques, es van rebaixar de manera vergonyosa. Si tant precís era el contacte

amb el mandatari iranià, el més assenyat era fer la visita a la inversa, o sia, anar el president del govern i altres ministres i personalitats, a negociar els afers petrolers a Teheran (només els homes) i evitar la vergonya que un senyor de la religió que sigui, ens vingui a donar lliçons de moralitat.

Estem acostumats a tractar les senyores amb respecte i amabilitat, i aquestes actituds ofenen la nostre dignitat.

I no parlem del que puguin opinar les dones, seria massa..

Antoni Roig

Els papers catalans a Salamanca

Estic cansat de llegir en la premsa i altres mitjans de comunicació, articles i notícies referides als "papers de Salamanca". Per a mi, és desvirtuar la realitat del fet, els papers són catalans, valencians i mallorquins segrestats per la força de les armes i portats a Salamanca.

Mai han sigut d'ells, ni ho seran mai, encara que s'entossudeixin i diguin "Els Papers de Salamanca".

Lluís Gil

La història es repeteix

Segurament els que han passat dels 70 anys, recordaran que, després dels fets del 6 d'octubre del 1934, les dretes es van fer amb les regnes del govern, i va començar el que llavors se'n va dir "BIENI NEGRE".

Dos anys en que la democràcia va ésser trepitjada i desvirtuada pels elements més reaccionaris del país, Lerroux, Gil Robles, Calvo Sotelo, etc.

Dos anys d'escàndols com l'"straperlo", empresonaments, assassinats i injustícies de tota mena, democràticament no podia durar. El febrer del 1936 el poble, cansat de tanta indignitat, va foragitar-los en unes eleccions plenament democràtiques. Poc temps després ja sabem tots el que va passar, van necessitar armes i avions estrangers per tornar a aposentar-se en la poltrona.

Tornaran a fer el mateix?

J. Miragall

Paraules modernes

És un fet comprovat, que la llengua anglesa està dominant les llengües de tots els països, i no tan sols per "esnobisme" sinó científicament.

Els ordinadors, dit sigui de pas, un gran invent, han estat la via d'entrada per una gran quantitat de mots forans, que s'estan fent, per la freqüència amb que són utilitzats com a usuals i clàssics, ja sabem que del costum se'n fa llei.

El meu suggeriment, seria que periòdicament, l'estament més adequat, faci editar un fascicle-diccionari, amb les paraules angleses traduïdes al català.

Ja sé que no tothom s'hi avindria, però si comencéssim pels impresos a utilitzar, amb aquesta norma no hauríem de preguntar si "icona" és una paraula tècnica o una imatge russa. Els diaris també ens podrien donar un cop de mil.

J. Calabuig

Els vins del país

M'he trobat en molts restaurants, i concretament a la vista del "menú" l'anunci de vi "Rioja"; després de provar-ne molts, he arribat a la conclusió que, amb una propaganda reiterativa, se'ns ha anat fent creure que "Rioja" era sinònim de qualitat, res més lluny de la veritat, no dubto que hi hagi algunes marques bones, però només un 10%, la resta és vi corrent i vulgar.

He arribat a la conclusió de demanar d'entrada un blanc "Penedès" o un negre "Priorat".

Ah! no feu cas dels cambrers; la majoria són uns ignorants en coneixements vinícoles.

Manel Fernandez

Els Animals

Parlant amb una senyora, defensora acèrrima dels animals, em va retreure la meua poca sensibilitat quan em queixava de la quantitat excessiva de coloms que hi ha a Barcelona.

Li vaig fer un suggeriment, fer una "ratzia", callar la meitat de coloms que pul-lulen per la ciutat, i que degudament confitats enviar-los per pal·liar la fam dels nens del tercer món. No li va semblar bona la idea, no la va entusiasmar, em va dir que per aquest problema es podien buscar altres solucions.

Veient que no hi havia manera que ens entenguéssim, li vaig preguntar si era vegetariana o si menjava carn; vedella, be, conill, pollastre, etc. Amb la cara astorada i no sabent què contestar-me va donar mitja volta i se'n va anar tot rondinant.

Pere Vinuesa

Dibuixos animats

És gairebé impossible sostreure's als diversos programes que emet TV3 al llarg del dia, i si a casa tens infants, ja te l'has carregat: aguantar dibuixos animats. Jo recordo que de petit també els mirava; m'agradaven, crec que eren molt més bonics que els que fan ara. Qui no recorda "Pinotxo" o "Peter Pan", entre altres? Pot ser que la meua opinió sigui subjectiva, però no sóc dels que creuen que tot el d'abans era millor, m'agraden totes les millores que gaudim actualment; amb el que no estic d'acord és amb els horrorosos dibuixos japonesos que passen pels infants; no sé quin condicionament obliga a TV3 a comprar

aquestes sèries que, a més de violentes, tenen uns personatges desagradables i lletjos.

Els nens? No tenen opcions per triar.

Antoni Gil Paredes

El fracàs escolar

Els pares de família estem cansats que per part de l'administració ens vulguin vendre la mala gestió dels diversos ministeris de cultura i educació com a "Fracàs escolar". Després de tants anys de repetir la mateixa cançó, sona com el conte de "l'enfadós", no ens ho creiem, es pot admetre que hi hagi alguns alumnes difícils, això ha estat sempre, tampoc es posen les mesures per subsanar-ho.

El fracàs ve de dalt de tot, mala planificació, canvis constants de sistemes, llibres mal dissenyats, fets per catedràtics o educadors desgastats.

Els que vàrem tenir la sort d'estudiar durant la segona república veiem molt clara la diferència. El fracàs és ministerial.

Josep Gonzalez Valls

Humor 1933

Sé que ACCIÓ publica articles molt, però molt selectes, de bona signatura. Jo durant el període de sots-president, també, al menys procurava fer-ho.

Bé, avui em proposo explicar-vos tres vivències de quan estava en actiu, una per cert ocorreguda al CADCI.

Estava empleat (1932 -1982) al despatx d'una de les principals empreses tèxtils del sector (Ausias Marc). A la plantilla hi havia un cap de secció que hi destacava pel seu tarannà; quan tenies la feina enllestida, sortíem a la porta de mercaderies a veure les persones que passaven. Aquí comença el seu humor gris (no negre), mirava amb insistència el balcó enlairat de la finca del

davant i dirigint se a mi, em deia, *aquesta noia caurà! caurà! mira, mira*. Els transeünts en sentir-ho es paraven a mirar i mirar sense veure res d'anormal, fins s'atrevien a preguntar "no veig res, perdoni, on ho veu vostè?" "allà home allà" assenyalant amb el braç, l'altre tornava a mirar bocabadat i al no veure res, marxava remugant.

La segona més forta, quan passava una persona per la voravia del davant, feia un xiulet, aquell transeüent es parava, i ell amb el gest de la mà li insinuava que vingués, dita persona amb el cap feia. jo? i ell amb moviment del braç que sí, i l'altre tranquil·lament creuava i en ser al davant, preguntava "Què vol?" "Jo res" "Vostè m'ha fet que vingués" "Sí, jo li he fet amb la mà que vingués, veritat, però vostè amb la seva mà hauria hagut de dir-me que no."

Ja us podeu imaginar la sorna que hi havia. I ara ve la nostra, la que va ocorre al CADCI. Cada festa tres companys anàvem a la cafeteria del primer pis, preniem un cafè i jugàvem al domino. En aquestes a un dels nos tres li va caure a terra una fitxa, s'ajup per collir-la i no la troba. Bé pensem ja sortirà quan escombrin! L'endemà ho vaig explicar al despatx, i el bromista de torn em diu "dóna'm el telèfon del teu amic" marca el número i al contestar-li comença a increpar-lo amb veu forta "Vostè abir va perdre una fitxa de domino a la cafeteria del CADCI veritat?" i tot seguit li donà series advertències i esbrancant-lo, l'altre de moment restà tot astorat, però s'hi refà i li pregunta "¿però vostè qui és?" "Jo? caram soc en Torra" "Quin Torra?" "Quin Torra vols que sigui, en Torracollons" i penjà ràpidament. Sen5e comentaris, veritat amics? Una forta abraçada.

Pau Revull Roca

La revista ACCIÓ, tot agraint les col·laboracions, no es fa responsable del contingut de les mateixes.

El moviment obrer català al tombant del segle XX

Pelai Pagès i Blanch, Universitat de Barcelona

Quan l'any 1903 es va fundar el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, el moviment obrer català estava intentant superar la forta onada repressiva a que havia estat sotmès durant la darrera dècada del segle XIX. La irrupció del terrorisme anarquista havia estat el pretext perquè les autoritats portessin a terme una repressió sense precedents en contra del sindicalisme català i molts destacats sindicalistes, àdhuc aquells que s'havien manifestat contraris a les pràctiques terroristes, com fou el cas, per exemple, de Josep Lluas i Pujals, varen anar a raure als fossars del castell de Montjuïc, i, després d'ésser sotmesos a les tortures més terribles, varen ser processats en el magnic procés contra el sindicalisme català, iniciat el desembre de 1896. El procés de Montjuïc, com de seguida fou conegut, va acabar dictant vuit condemnes a mort - de les quals se n'executaren cinc -, quatre a vint anys de presó, catorze a dinou anys, tretze a nou anys i trenta-sis a vuit anys, tot deixant desarticulat el moviment obrer més actiu, de caràcter anarcosindicalista.

La crisi de l'estat de la restauració, amb motiu del desastre de Cuba del 1898, l'emergència des moviments regeneracionistes de tota mena, que ben aviat conduïren al sorgiment del

nacionalisme català modern - la Lliga Regionalista de Catalunya es va fundar l'any 1901 -, les peticions per a la revisió del procés de Montjuïc, que aparegueren amb força a partir del mateix any 1898, i varen posar en contacte el moviment obrer i el republicanisme, tot plegat va contribuir a una certa revitalització de l'obrerisme. A partir de 1899 varen tomar a organitzar-se arreu noves societats d'ofici i de resistència, que ben aviat varen enquadrar sectors cada vegada més importants de treballadors. A una ciutat com Barcelona, per exemple, l'any 1902 hi havia 45.000 obrers, una tercera part aproximadament de la població obrera existent, enquadrats en societats de resistència i a les conques fluvials del Ter, el Llobregat, el Freser i el Fluvià els obrers del tèxtil protagonitzaven de bell nou una important reorganització sindical.

Perquè, certament, els darrers anys del segle XIX i els primers anys del XX varen contemplar importants mobilitzacions obreres, provocades per les noves condicions econòmiques i de treball que la crisi colonial, derivada de la pèrdua de les darreres colònies espanyoles, havia generat en la indústria catalana. La recessió industrial, el canvi tecnològic - imprescindible per competir en el mercat mundial - varen provocar

A què espera l'Ajuntament de Barcelona per canviar el nom del carrer Duc de la Victòria?

unes seqüeles socials que varen empitjorar considerablement les condicions en que es trobaven els obrers, i varen afavorir la represa de les mobilitzacions. El novembre de 1900 la Federació Tèxtil va declarar una vaga general a les conques fluvials del nord de Catalunya que va durar set setmanes i el març de l'any següent Osona i el Ripollès cren objecte d'un locaut patronal, que posava en relleu la violència a que recorria la patronal per enfrontar-se a les reivindicacions obreres. A Barcelona la conflictivitat social no fou menor i va culminar el febrer de 1902 en la convocatòria de vaga general que varen portar a terme els sindicats i que es va estendre en el decurs d'una setmana. El seu fracàs, però va tomar a menar a una nova desorganització sindical i a una pèrdua d'afiliació i de combativitat dels sindicats que haurien d'esperar a la constitució de la Solidaritat Obrera, l'any 1906, per contemplar la seva revitalització definitiva.

El darrer element que va configurar la realitat obrera catalana del tombant de segle fou la irrupció del lerrouxisme, encarnat en la personalitat tant polèmica d'Alejandro Lerroux. Aprofitant-se de la desorganització obrera existent, Lerroux arribava a Barcelona en plena campanya electoral de les eleccions

generals de maig de 1901 i amb un llenguatge radical, i amb la utilització d'una retòrica que utilitzava una forta dosi de demagògia social i d'anticlericalisme, es va saber atreure un important sector de la classe obrera barcelonina. És cert que el seu èxit va ser efímer - l'estrella de Lerroux es va començar a apagar a partir de 1905 - i que ben aviat es va denunciar el veritable objectiu de la seva política: combatre el catalanisme, que estava irrompent amb força en el panorama polític català. Però no és menys cert que la seva empremta en el moviment obrer català de la primera dècada de segle va ser important i significativa.

Fou en aquest marc complex i contradictori, en aquesta fase difícil de reorganització del moviment obrer català, en plena irrupció del catalanisme polític, i enfront d'un lerrouxisme agosarat i ofensiu, que el març de 1903 es posava la primera pedra del que durant molts anys havia d'ésser una de les institucions més emblemàtiques dels treballadors mercantils catalans: el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, una institució que, ara fa cent anys, va saber aplegar les tradicions catalanistes amb les d'una lluita obrera que aleshores gairebé era ja centenari.

*Grace, vas arribar al Cim de l'Aconcagua esgotada,
però no derrotada.*

Gràcies

LA BELLESA DE LA VELLESA

De com eren les coses abans

Jo diria que fer-se vell no és un bon negoci. Ara bé, és un negoci pel qual tots hem de passar i és potser per això que mereix algunes reflexions que ens poden ésser útils.

Les civilitzacions clàssiques, els grecs, els romans i alguns pobles primitius, retien honors als vells, perquè consideraven que la seva experiència podia ésser útil en el govern dels pobles i per a poder resoldre els conflictes entre veïns. Era la figura del Consell d'ancians, que donava directrius de justícia i de seny per a la bona marxa de la col·lectivitat, els vells eren respectats perquè havien complert el seu cicle vital aportant el seu esforç a la societat.

Les civilitzacions clàssiques retien honors als vells. Era la figura del Consell d'ancians, que donava directrius de justícia i de seny.

La situació actual

En un model de societat cada vegada més competitiva com és la nostra, la figura dels vells és sovint una nosa, perquè el seu cicle productiu s'ha acabat i, per tant, el que la nostra societat industrialista valora més, la capacitat de produir i de consumir, resta molt minvada; És per això que, amb un desagraïment que no es mereixen, els deixem en una residència per a avis i els anem a veure per Nadal i el dia del seu aniversari.

En el nostre poble veiem com sovint són els avis els que, fent de mainaderes dels seus néts, descarreguen d'aquesta feina als pares i duen a terme una tasca social important. Això vol dir que en una societat més respectuosa, els vells podrien tenir tot un seguit de tasques a fer, a la mesura de les seves possibilitats, que els fessin sentir útils a la societat.

Potser una reflexió útil

Jo sempre he desconfiat d'aquells manuals que diuen que la vida comença als seixanta anys. Crec que cal ésser seriosos i sense caure en el pessimisme, tampoc deixar-nos endur per propagandes enganyadores, sinó procurar d'ésser el màxim de realistes, amb un punt d'optimisme. Perquè hem de dir que la vellesa, que sovint va associada a les malalties pròpies de la màquina cansada pel pas dels anys, pot ser també una època de reflexió, de

La vellesa pot ser també una època de reflexió

passar la pel·lícula de la vida i fer-ne una anàlisi per a comprovar els errors i els encerts del nostre cicle vital.

Jo diria, però, que si bé no és bo de deturar-se massa en el passat, malgrat que aquest ens condicioni en gran manera, tampoc és bo esperar gaire gran cosa del futur. Convé, doncs, centrar-nos sobretot en el present, en les petites coses que aquest ens pot aportar en la nostra vida de

cada dia. Un dia vaig fer-ne la prova, la de concentrar-me amb calma en els petits accidents de cada dia, als quals no donem importància vaig esforçar-me a notar l'escalf del sol damunt de la pell, vaig observar el volcar dels ocells, com havia crescut l'arbre de davant del meu balcó i el gust de l'aire en entrar als meus pulmons.

Tot això em va produir una sensació d'equilibri i vaig pensar que aquesta manera de viure més tranquil·la era la més intel·ligent, però que sovint ens enganyàvem, corrent amunt i avall, sense saber amb precisió per què corriem o potser que corriem per no haver de pensar i reflexionar què és el que empaitàvem.

Una mena de consell pràctic

Sovint els contes exemplifiquen amb més precisió que els discursos una idea determinada o com en aquest cas una forma de veure i d'entendre la vida, que jo penso que s'escau especialment a les persones que ja han passat del mig segle, encara que jo diria que potser sigui una reflexió aplicable a totes les edats.

Aquest és un conte oriental, amb més precisió, xinès, i més o menys està emparentat amb la visió que de la vida tenen els budistes. Jo que penso que entre orient i occident, nosaltres ens hem de mantenir com a catalans, però, aprofitant tot el que d'altres cultures ens interessi, vet ací el conte:

“Un home que anava del seu poble al poble veí, es va trobar un tigre. Va arrencar a córrer i el tigre al darrere. Va arribar en un precipici, es va aferrar a les arrels d'un arbust i va quedar penjat a l'abisme. El tigre l'ensumava des de dalt. Tremolant, l'home va mirar cap avall on, allà al fons, un altre tigre s'esperava per a devorar-lo.

Fixar-nos en el present, no capficar-nos pel futur

Dos ratolins, un de blanc i un de negre, van començar a rossegar l'arrel. L'home va veure allà a prop un cep de raïm madur i sucós. aferrat a l'arrel amb una mà, arrencava raïm amb l'altra. Quin gust tan dolç!”

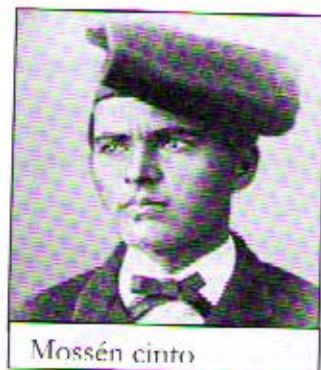
És a dir, el conte ens vol explicar que com a manera de viure, potser el millor és fixar-nos en la realitat del nostre present, viure conscientment l'ara, i sense renunciar tampoc als records, no capficar-nos pel futur, sinó viure plenament el present.

Agustí Barrera Puigvi

*Podran venir altres dictadors, podran venir altres
opressors, però ningú, ningú podrà arrancar de nosaltres
el bell parlar.*

L' ANY VERDAGUER (1845-1902)

El 10 de juny s'escaigué l'aniversari de la mort de Jacint Verdaguer, de "Mossèn Cinto". Toca parlar-ne, doncs. I així, per tranquil·litzar les nostres consciències i refrescar les ments, mirem de fer renéixer el gran poeta de la nostra Renaixença. Recedicions de les seves obres, seguiment dels llocs verdaguerians, exposicions, actes culturals diversos. No hi ha desmemòria, per tant. Però diria que tendim a honorar... a batzegades. Què en quedarà, de les lectures, si es fan? El tresor lingüístic que constitueix la seva obra, ens colpirà fins a fer-nos adonar d'allò que hem perdut, de l'empobriment galopant d'una llengua que ens pensem estimar i que "de tant en tant" defensem? Per sentir-se enamorat d'una parla cal haver-la conreada, com ho fa un pagès amb la pròpia terra; i l'afecte no pot ser cosa de quatre dies, ha de venir de lluny. Com podria doncs la nostra gent - i sobretot la gent jove- amarar-se de la ufanosa llengua verdagueriana, si no ha estat norma durant anys, diria, de fer-la conèixer? Massa mística o massa patriòtica? Quins prejudicis davant un pou tan profund, on trobaríem aigua a dojo per a rentar la cara al nostre llenguatge habitual, amb prou feines bàsic i força incorrecte! És clar que la indiferència i fins l'animadversió ja van castigar el poeta en diverses ocasions de la seva vida, i especialment en els darrers anys. Escriu Joan Torrent i Fàbregas¹, tot referint-s'hi:

Mossèn cinto

"De totes les amargors que tastà aleshores, una de les més grosses fou que els catalans d'ací li fessin el buit. Això tan monstruós revolta el bon Pepratx² que, en un gest noblíssim, adreçà patètiques missives als més destacats homes de lletres de Catalunya, recordant que era un deure de tots defensar l'altíssim poeta-sacerdot: "...puix és en - diu Pepratx - que ha fet conèixer el català per tot el món, i qui l'ha ressuscitat en la nostra terra, així com en Mistral ha fet amb el provençal en la seva... Per a nosaltres, catalans rossellonesos, aquest és i serà sempre el cap de tots, i l'estimarem com sempre, per més que li hagin tirat pedres i calimnies..." Vet aquí doncs que la consciència catalana al Rosselló (o, si volem, a la Catalunya del Nord) es mostra en aquells dies més efectiva que la dels catalans il·lustres del Principat.

Joan Coromines, l'eminent filòleg que en el seu diccionari etimològic aprofita totes les ocasions per expressar, al marge de l'estudi i la descripció de l'origen dels mots, el seu sentiment de pàtria i l'afecte sincer per tots els patricis que l'han enaltida, cita el nostre poeta en diverses entrades del diccionari, i hi fa constar, tant el caràcter genuí de la llengua com el drama personal de Verdaguer. Així llegim, per exemple, a l'article SOL:

¹ "En un pla de llengua molt elevat, ha estat literari, i no tan humà, recordar-se que l'astre del dia és un de tants (...). El nostre Verdaguer cantava: "oir la nova, altíssima paraula del gran Déu (...) i per entre los sols de sa corona (...)." *Atlàntida*, IV, 43 u. Potser remissiu dels mots amb que un

altre màrtir dels detentors del poder ciutadà posava fi al seu gran poema, amb un brot de sublim perdó: "L'Amor che move il sole e l'altre stene".³

I a l'article VÓS:

"I acabem aquest article (...) exhortant a reflexionar sobre uns versos eloqüents: "Aquell que va estimar per tots nosaltres/ aquell que va cantar per tots vosaltres/ gents catalanes, ignorants d'amor,/ dessota d'una nosa avui reposa,/ digueu-li un parenostre amb tot el cor". Josep Pijoan, epitafi de Verdaguier, que alguns clamen injust, i potser només hi o oblidà uns mots: gents catalanes, indulgents als altres/ , tèbies p'als nostres, menyspreants d'amor...".⁴

I llegir un poeta com Verdaguier sembla que ha de voler voluntat; sobretot en aquests temps de presses, de mòbils i d'internets. Però hi ha la prosa: les Excursions i Viatges, per exemple, o les Rondalles, d'una gràcia exquisida. En la meua petita col·laboració a la Universitat Catalana d'Estiu, vaig fer servir aquest any, per al cursset, uns contes de Verdaguier extrets del llibre de Lectures d'Infants, que l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana edita el 1933; era un llibre d'ús quotidià a L'Escola Catalana Mossèn Cinto. I ho dic amb una mica de tristesa, perquè els infants d'aquells anys s'acostumaven a llegir els nostres grans poetes i prosistes, i n'assimilaven el vocabulari d'una manera natural. En aquesta ocasió, i entre alumnes adults, calgué explicar i aclarir una sèrie d'expressions d'aquells contes. Val a dir, tanmateix, que s'hi van interessar i restaren enamorats del llenguatge.

I com que no puc resistir la temptació, em permeteu que citi algun bocinet de la seva prosa i alguna d'aquelles expressions?

Llegim, al començament del conte "Lo Mariner de Sant Pau":

"Si era mariner lo fundador d'aqueixa gran masia, com s'establí a Sant Pau de Segúries? (...) Aqueixes raons em feia jo a mi mateix al veure per primera vegada aquella pagesia grossa i superba entre les superbes i grosses de la muntanya. Desitjós de saber-ne quelcom, si no el cap del fil, demaní el seu parer a tres o quatre vellets del poble, i un de gollut, que tenia una memòria tan llarga com sa barretina vermella que li penjava esquena avall, me conta glops a glops la següent historia..."

Vegeu encara altres frases de les Rondalles, recollides al vol, amb expressions humorístiques o poètiques i belles comparances:

"El vent li anava en popa i la fortuna li ballava davant dels ulls.

Si caminaven abans esperonats per la temor, volaven després amb les ales del goig.

La flor d'aquest desig no arribava mai a granar .

Entrà a fer pa i beure en la pagesia de...
 Com havien fet molt llarg can1Í en lo cavall de sant Francesc...
 Vingué d'un badall de grill que no els aconseguissin...
 El seu casinyot estava brut i escombrat per la misèria.
 Trons rai, pedra no caigui!
 En sentir ho, esclatà en ira com una resclosa.
 Un dia es llevà per la mala espona i es descuida de dir...
 Des d' aquella nit posa sentinella a la llengua.
 Troba que la llengua se li desnua"⁵

Potser ja n'hi ha prou, perquè no acabaria; i espero que ningú "no es quedi en dejú del seu significat", com diria Verdaguier.

Roser Latorre i Gaia

NOTES

1. "Consciència catalana al Rosselló", Premi "Jacint Verdaguer" del Certamen Franciscalia 1961. Joan Torrent i l'Àbregas (Cuba 1907-Barcelona 1996) fou introduït en el verdaguerisme per Josep Ma de Casacuberta, de qui fou deixeble i col·laborador íntim, especialment en l'obra de l'Epistolari de Jacint Verdaguer, iniciada per Casacuberta i continuada per Joan Torrent, seguint els mètodes i objectius del seu mestre.

2. Justí Pepratx (Ceret 1828-Perpinya 1901), escriptor i gran amic de Verdaguer, fou mantenidor als Jocs Florals de Barcelona del 1883. La seva traducció al francès de L'Atlàntida fou reeditada diverses vegades. Ha estat anomenat "Pare de la Renaixença rossellonesa".

3 .Darrer vers de La Divina Comedia, de Dant Alighieri.

4. Joan Coromines i Vigneaux (Barcelona, 1905-1997), Diccionari etimològic i complementari de la Llengua Catalana.

5. Dels contes: "Lo Mariner de Sant Pau", "Les relíquies de Sant Fudald", "La ma de Sant Joan", "Llatinada", "La font de la badella", "Bona sega", "Qui no et conegui que et compri" "Sant Guillem de Llivia" "Creus" "Sermó ben aprofitat" "Pelpont" "Lo renoc", "Els dos sastres".

No n'hi ha prou en saber parlar.
 Tampoc n'hi ha prou en saber
 escriure; cal sobretot,
 saber pensar.

DANZIG/ GDANSK KÖNIGSBERG/ KALININGRAD

Al lector que encara estigui lluny dels trenta anys, que a sobre no llegeixi gaire el diari i no s'interessi per saber què va passar a casa nostra i al món en el segle vint, els noms de les ciutats bàltiques que encapçalen aquest article no li diran res o li diran molt poca cosa. Danzig i Königsberg eren ciutats portuàries alemanyes de la costa del Mar Bàltic, el territori que abans es denominava Prússia Oriental. (Königsberg, posat en català, vindria a ser "Muntanya del Rei"... ignoro si Danzig té algun significat propi en la parla actual de la gent del país). Acabada la Primera Guerra Mundial amb l'esclafant desfeta de l'Alemanya del Kaiser, els vencedors es van haver d'enfrontar amb el problema de refer el mapa d'Europa, tasca molt ingrata degut al desgavell que havien provocat segles i segles de mútues invasions i agressions entre els estats. Königsberg no va experimentar de moment cap canvi notable, però tot el territori de la Prússia Oriental va quedar separat de la resta del país. A banda d'això els vencedors es van quedar amb el modest imperi colonial que Alemanya s'havia creat feia pocs anys a l'Àfrica i a Oceania. Era un cop molt fort per l'orgull i l'amor propi dels nazis, i Hitler va aprofitar aquest sentiment.

Un dels problemes més delicats amb que es van trobar els plenipotenciaris de l'any 1919 era decidir si Polònia havia de tenir o no sortida al mar Bàltic, com reclamava i com havia tingut sempre, o era millor negar-li i imposar a la vençuda Alemanya una altra mena de compensacions. Al final es va decidir una solució salomònica: Polònia tindria la seva pròpia sortida al Bàltic a través d'una franja (el Corredor de Danzig) que van retallar a la Prússia Oriental i van assignar a Polònia. A la sortida del corredor hi havia Danzig, convertida en ciutat lliure, i els plenipotenciaris aliats de la Societat de Nacions, molt satisfets de si mateixos per haver-se tret de sobre un problema enutjós, van dir que havien fet una bona feina, malgrat que la franja era esquifida i la seva defensa molt difícil, i la prova és que ningú no en va quedar satisfet i el temps els va donar la raó.

Per si fos poc es van imposar a Alemanya duríssimes reparacions de guerra, que eren com una llosa de plom sobre la seva economia. Durant anys els alemanys van veure passar llarguíssims trens carregats de carbó extret de les mines del Ruhr i d'altres conques, que era lliurat a canvi de no res als francesos per compensar-los les destrosses que havien sofert durant la guerra.

Anys després, el 1939, Hitler va decidir que ell no tenia perquè tolerar la partició d'Alemanya que havien imposat les potències vencedores, i sense pensar-s'ho gaire va fer envair Polònia per les seves divisions blindades, començant així la Segona Guerra Mundial, que va tenir un final encara, molt pitjor per Alemanya. Després d'un terrible duel aeri que va durar sis anys i va deixar en ruïnes ciutats senceres, el 1945 els aliats van ocupar totalment el seu territori, i la Unió Soviètica, que havia quedat molt descontenta per les amputacions que havia sofert l'any 1919, va poder corregir el que s'havia fet malament.

Rússia va avançar la seva frontera occidental cent quilòmetres cap a l'oest, amb l'objecte de corregir errors del passat, englobant així la meitat del territori de Königsberg, a la que immediatament va canviar el nom pel Kaliningrad, i a més, malgrat que amb Polònia no havia estat en guerra, una bona part del territori oriental d'aquest país.

Com a compensació del territori que perdia per l'est, Polònia es va quedar amb una àmplia franja de terra alemanya que inclou Stettin (ara Szczecin, al Mar Bàltic), Breslau (ara Wrocław) i altres ciutats del que havia estat la Silèsia alemanya. Prop d'un terç de l'Alemanya d'abans de la guerra va perdre la seva identitat i es va haver d'integrar en altres estats per conviure amb poblacions considerades fins llavors enemigues.

Certament l'Alemanya nazi havia desencadenat aquell horror de bombardejós, de fam i de detencions i execucions arbitràries, però és trist comprovar que qui en va pagar les

conseqüències va ser en definitiva el poble treballador, que l'any 1932 passava fred i gana (vuit milions d'aturats degut a la crisi mundial provocada per la caiguda l'any 1929 de la Borsa de Nova York), i després va continuar passant-los, però ara amb l'afegit que no podia ni queixar-se. Llavors estava prohibit protestar perquè Alemanya anava bé.

Els capitosts nazis van tenir al final molts disgustos, és clar, però molts d'ells, i dels pitjors, van salvar la vida i les fortunes aconseguides perquè no feien cara de fàstic quan els proposaven col·laborar amb l'antic enemic, i així es dona el cas d'antics torturadors que han aconseguit situar-se en una posició envejable i disfruten tranquil·lament dels béns que es van procurar.

Hitler va fer aguantar al poble, que no intervenia per a res, els inaudits sofriments de la guerra fins l'últim moment. No es va pegar un tret fins que va saber que els soldats soviètics dominaven tot Berlín i ja havien arrancat de la Cancelleria del Reich la bandera de la creu gamada.

La situació havia canviat molt en aquells sis anys de guerra. La meravellós ciutat de Dresde, coneguda com la Florència alemanya per la gran quantitat d'edificis barrocs que contenia, era tota ella una ruïna, destruïda pel general anglès Richard Harris poc abans que s'acabessin les hostilitats. Un raid amb centenars d'avions hi va causar més morts que la bomba atòmica sobre Hiroshima. La mateixa sort, o molt semblant, va ser la de la resta de ciutats industrials del país.

És sorprenent que malgrat tants desastres la recuperació del país ha estat ràpida, de manera que la seva economia és avui en dia de les més sòlides. L'any 1960, només quinze anys després d'acabat el conflicte, vaig estar a Colònia, Düsseldorf i altres ciutats del Rin, i vaig quedar realment sorprès veient l'activitat de què feia gala tothom per reconstruir tot el que els diversos exèrcits havien fet malbé. Després hi he retornat diverses vegades i he comprovat que el progrés continua: ara Colònia també té metro, que als primers temps trobava molt a faltar.

Es podria dir, doncs, que la situació va canviar de convertir-se en idíl·lica; que cap calamitat amenaça el nostre benestar. En resum, que podem dormir tranquils. La realitat, però, és una altra. No hi ha més que fullejar els diaris del dia per adonar-se que tothom s'està preparant per una altra Gran Guerra que, si arriba a esclatar, serà pitjor que les anteriors.

La guerra verbal ha esclatat ja fa temps, i ningú no estalvia les municions. Als Estats Units han creat el concepte de l'Esperit del Mal, o sia el que té la culpa de tot, i millor aniquilar-lo ara que no esperar a que ell ataqüi primer, que potser no hi seriem a temps. Un membre destacat del govern USA diu molt convençut "*Novament som cridats a salvar la humanitat*". Una altra afirmació, aquesta del primer ministre anglès: "*Anglaterra està disposada a vessar sang a l'Iraq*". La veritat és que ningú està disposat a vessar més sang que la dels altres ni a salvar ningú més que un mateix.

Si de les elucubracions teòriques passem a considerar els factors materials, el panorama tampoc no és reconfortant. Repassant, ni que sigui a la lleugera, un atlas mundial, trobarem fàcilment un munt d'accidents geogràfics que poden estar en l'origen de futures guerres: es tracta d'illes, illots, penínsules, penyals, istmes, estrets, canals, etc. que no passen desapercebuts pels governants que tenen *voluntat d'imperi*: com era el cas dels navegants i guerrers que en els segles quinze i setze es feien a la mar i creuaven els oceans per a subjugar unes gentes que només eren culpables de creure en uns déus falsos i de no saber fabricar armes tan mortíferes com les que fabricaven els europeus.

Una breu relació de punts conflictius en potència podria ser Ceuta, Melilla, Perejil, Tànger, Gibraltar, Malta, Dardanels, Bòsfor, Xipre, Suez, Guantànamo, Panamà, als que s'haurien d'afegir sense cap mena de dubte les antigues Danzig i Königsberg, encara que els hagin canviat el nom.

És arriscat fer conjectures sobre l'evolució de les relacions internacionals, sotmeses com estan a tants i tan variables i contraposats factors. Durant els segles divuit i dinou totes les cancelleries europees estaven capficades pel problema de l'imperi rus, que no tenia una sortida àmplia i fàcil al Mediterrani, però volia tenir-la, política a la que s'oposaven decididament la resta de potències europees. Si el Bòsfor i els Dardanel·ls haguessin caigut sota el control dels russos, aquests s'haurien fet probablement els amos de la majoria de territoris riberencs del Mar Negre, el Mediterrani oriental i el Mar Roig, i la història seria ara molt diferent.

Els canvis sí que es van produir, i molt acusats, en el nord de l'Imperi Rus, com es nota de seguida comparant la cartografia de diverses èpoques. Les tres repúbliques bàltiques d'Estònia, Letònia i Lituània es van independitzar a l'acabar la 1a Guerra Mundial; van ser reabsorbides per la Unió Soviètica després de la 2a Guerra Mundial i ara són novament independents.

Tots aquests canvis provoquen inevitablement un seguit de complicacions en les relacions entre estats, sobretot per travessar les respectives fronteres, tant si es tracta de persones com de mercaderies o vehicles. En efecte, l'any 1990 Lituània encara formava part de l'URSS, i per consegüent un tren rus podia creuar la línia divisòria i travessar tota Lituània per arribar a Kaliningrad, que es troba a quatre cents quilòmetres, sense haver de sotmetre's a enutjoses inspeccions i sense donar cap explicació sobre el motiu del viatge.

Ara, en canvi, què passaria si un tren creués la divisòria de la frontera lituana, però no arribés a Kaliningrad ni se sabés del cert on es troba ni que és el que ha passat? En un cas com aquest de seguida es disparen els rumors. N'hi ha que diuen que s'ha detingut per avaria: que no se sap quant de temps trigaran en reparar-la; altres que el que està fet malbé és la mateixa via, i a sobre no hi ha manera de comunicar amb el personal del tren. Els rumors es van escapant, i ja es diu que no es tracta del transport de mercaderies vulgars i corrents sinó de sofisticades armes atòmiques o químiques que poden esclatar i provocar una catàstrofe si les manipula gent que no se n'entén; altres, que creuen saber de que va, diuen que els passatgers no són vulgars i corrents sinó que són forces especials que van en missió secreta i perillosa, etc. etc.

A tot això Rússia recorda que el tren és seu i tot el que hi ha dintre també ho és, i que per consegüent té dret a enviar-hi el personal i el material que faci falta per aclarir la situació i fer que el tren arribi a Kaliningrad. Lituània diu per la seva banda que si el tren està en terra lituana, Lituània té dret a saber el que està passant, i que també hi enviarà un equip, etc.

Es clar que el tren en qüestió també podria optar per fer tot el viatge per via marítima, o sia sortir de Leningrad i anar resseguint la costa del Bàltic de Rússia, Estònia, Letònia i Lituània, però d'aviat comprovarien que la mercaderia i els viatgers triguen més en arribar a destí perquè es fa molta més volta. Apart d'això, si la travessia es feia en temps de guerra o de preguerra, s'haurien de preveure eventuals atacs de tropes o escamots contraris.

O sia que la situació pot complicar-se fins a extrems impensables, però que no es poden descartar en un termini més o menys llunyà. Abans del 1939 ningú no s'hauria imaginat que a causa de la ciutat de Danzig/Gdansk i el territori circumdant, relativament petit, esclataria la 2a Guerra Mundial i que al final l'Alemanya nazi perdria un terç del seu territori, incloent hi la ciutat utilitzada com a pretext per a organitzar aquella mortaldat i el port de Königsberg, al que els russos van canviar de seguida el nom pel de Kaliningrad.

Que les grans potències no tenen cap interès en portar l'ordre i la pau a tants racons conflictius com hi ha avui en dia al planeta, és cosa ben sabuda. Cada país procura aprofitar-se al màxim de la situació, i quan veu que no pot aconseguir res més se'n desentén, procurant en tot cas que el següent conflicte no l'agafi desprevingut.

Quines són les condicions mínimes que haurien de donar-se per permetre posar ordre en aquest desgavell? Al meu entendre, el primer que s'hauria de fer és posar fi al

capitalisme salvatge que predomina en gairebé tots els països industrialitzats, que no repara en medis per arrabassar als petits els recursos naturals dels seus territoris. Aquest capitalisme, que té per norma pagar preus misèrrims per les primeres matèries i exigir preus exorbitants pels productes fabricats, és l'únic sistema que ha tingut èxit des que l'home va formar els primers estats que després van esdevenir imperis.

No es pot negar que el capitalisme va contribuir decisivament a augmentar el benestar de les societats humanes, però ara sembla que no pot oferir res més i cada dia anem pitjor. Al capitalisme que té al seu servei els bancs, la borsa, els exercits, els governs i altres estaments no li preocupa gens que cada any morin milions de nadons de fam, de malària o de sida; o que, així que poden portar un arma, siguin enrolats a la fora en exercits mercenaris. Aquest capitalisme fa veure que no s'enterra que hi ha un món desenvolupat on l'analfabetisme és del vuitanta o noranta per cent, i on la dona viu en regim d'esclavatge o semiesclavatge.

Evitar tot això, fer que cada qual tingui plenament cobertes les seves necessitats, exigir molts esforços i molta bona voluntat per part dels governants del futur. Els dèspotes i els corruptes no ho tindran fàcil; hauran d'adaptar-se a la nova societat.

Amb l'experiència que tenim dels molts alts i baixos que ha sofert la societat humana és aventurat vaticinar ara com serà la societat futura. No obstant això es poden establir algunes premisses. Un cop arribin a donar-se, i el capitalisme salvatge hagi estat substituït per un socialisme autèntic, s'anirà a la promulgació d'una constitució única per a tots els pobles, basada en els principis de la revolució francesa i la revolució russa. El govern mundial establiria llavors una franja de cent o dos-cents quilòmetres d'amplada al llarg de totes les costes que seria patrimoni de la humanitat, i on es permetria fer sense traves operacions d'arribada i sortida de vaixells i avions per carregar i descarregar tota mena d'articles.

No sé si el canvi trigarà encara cinquanta, seixanta o cent anys en produir-se, però sembla evident que el descollag és inevitable, perquè el món no pot suportar aquest seguit de guerres que només beneficien als mateixos que les provoquen. Els futuristes del segle dinou, que van idear el socialisme utòpic, tan diferent del que practiquen els socialistes d'ara quan arriben al poder, van ser també autors d'una màxima que es podria aplicar a aquest estat de coses: "La teua pàtria és el món; la teua família, la humanitat".

Enric Villamor Salazar Barcelona, octubre de 2002

És molt penós pels pobres habitants de les costes gallegues veure com dia a dia es va degradant el litoral amb la marea negra originada per un petrolier.

Això ens recorda als barcelonins, les brutícies provocades per gossos amb amos poc conscienciats de ciutadania. No arribem ni molt menys a l'extrem de Galícia, però si els deixem, faran el possible.

VASCOS

Seguint les vicissituds del poble basc en la premsa diària, em temo molt que aquella gent acabarà boja. S'està configurant un escenari del que no es pot esperar res de bo.

La majoria absoluta del Partit Popular al Parlament d'Espanya ha fet renèixer tot l'esperit de l'Imperi en la seva gent i ens voldrien tornar a la pàtria "Una Grande y Libre", si per ells fos, ara mateix. Al País Basc, el Partit Popular ho està fent tot de la pitjor manera possible.

Veig que Espanya té problemes molt seriosos per assimilar la Democràcia. Tant la dreta com l'esquerra veuen el separatisme com un pensament inacceptable i no ho és, com està escrit en la Constitució. Tothom pot pensar com vulgui, mentre no faci ús de violència per imposar les seves idees. Crec que a Espanya som molts els separatistes, i els governs de l'Estat haurien de parar a pensar el motiu principal de la nostra postura, que arrenca en el cansament de veure que no som acceptats en la nostra realitat de ser, que no es respecta.

La Transició va ser un intent per fer compartir el mateix Estat a diverses posicions ben diferents i lícites cada una d'elles, però se n'anirà en orris si el senyor Aznar no aclareix les seves idees.

La fixació d'una idea d'unitat que vulgui dir, sobre tot, l'anul·lació de les deferències naturals entre pobles que

poden conviure en la mateixa Espanya, però que són diferents, és demencial. I aquest intent secular, portat a terme ininterrompudament, està traient de polleguera els bascos, que d'altra banda són poc subtils a l'hora de fer política i, poden rebotar en qualsevol moment.

Tots estem naturalment contra el terrorisme, però els populars estan tan en contra del terrorisme com del nacionalisme basc, i aquesta és l'arrel del problema que Espanya no resoldrà mai, si no és capaç d'entendre-ho.

L'assimilació que fa el Govern Central dels nacionalistes i els terroristes és una barbaritat maliciosa, sense paliatius. Hi ha de tot en les sensibilitats del País Basc, i jo en conec de tota mena, barrejades o no, però en la mateixa percepció està molt clar que hi ha un sentiment nacionalista majoritari que no vol que el Govern de l'Estat es posi tant en la seva vida, i tampoc accepta de cap manera el terrorisme.

La reacció dels populars davant els resultats de les eleccions del passat 13 de maig, ha estat una decepció brutal i un reconeixement de la seva incapacitat d'entendre la Democràcia i la tan pregonament estimada Constitució, que diu que les Autonomies són també Estat i han de ser respectades, igual que el resultat de les eleccions. El menyspreu continu del Lendakari Ibarretxe, per

nacionalista (i per això simpatitzant dels terroristes) ha augmentat un conflicte civil que fa vergonya.

Ara que ve Europa i la sobirania s'haurà de veure d'una altra manera, sembla que hauríem d'arribar temps d'entesa i el problema base s'hauria d'enfrontar amb l'acceptació d'unes diferències naturals que ningú no té dret a fer desaparèixer, ni té cap possibilitat.

El que els passa als senyors de P.P. és que la seva Espanya és superlativament gelosa del seu "Imperi" i vol consolidar el seu poder interior abans d'entrar en l'incògnit de les mil negociacions que li esperen a Brussel·les. I sembla que les volen consolidar a qualsevol preu.

Lehendakari Ibarretxe

Algun dia s'haurà d'escriure la història d'Espanya de veritat, que ha estat sempre un gran projecte mal portat. Mai

s'ha aconseguit ni una mitjana harmonia general i sempre pel mateix motiu, per un intent boig d'anul·lar les característiques de pobles diferents i voler-los tots com són ells, els castellans, amb la seva llengua i la seva manera de pensar i viure. És de bojós.

De moment, ho tenim ben difícil tots els "diferents"

d'Espanya, perquè l'oposició socialista tampoc sembla tenir gaires ganes que aquest tipus de coses canviïn, ni prou força per oferir una alternativa que no sigui ni tan absorbent ni tan bèstia.

Pere Casadesus

Ex secretari de Barna-Centre

*La premsa pot ser, per descomptat,
bona o dolenta, però amb tota
seguretat, sense llibertat només pot ser
dolenta.*

Albert Camus

Els nostres personatges: **ESTANISLAU TORRES**

Tenim avui n'Estanislau Torres que en una cordial conversa ens explica detalls de la seva vida.

Tots concixem en Torres a través dels seus llibres, n'ha escrit molts i esperem que n'escrigui molts més, en la nostra conversa ens va desgranant les seves arrels i vivències des de la seva infància, com per part del seu avi va anar entrant en el món de les lletres.

La seva conversa és distreta, amena i divertida, és un bon conversador i millor narrador, coneix mig món i de tot arreu té alguna anècdota per explicar.

El seu bagatge literari és molt extens, els que ens agrada la muntanya hem llegit molts dels seus llibres, que ens han ajudat a comprendre més el món del excursionisme. Els que patiren directament els turments que sorgiren en la guerra incivil, tenen en la literatura d'en Torres motius per condemnar per sempre els culpables.

Home intel·ligent, gens petulant, català pels quatre costats i amb gran capacitat de treball, és un goig tenir-lo entre els nostres amics i col·laboradors.

Estanislau Torres en la conversa que hi vam mantenir

Estanislau Torres (el seu nom complet és Estanislau Torres i Mestres) va néixer el dia 11 d'abril de 1926 al barri del Poble sec de Barcelona. Actualment, doncs, té setanta-sis anys als quals aviat n'afegirà un altre.

Al Poble sec, tanmateix, hi va viure molt poc temps perquè, quan tot just en tenia dos o tres, d'anys la seva família es traslladà al Clot, també a Barcelona, però aleshores, al contrari d'ara, un barri extrem de la ciutat.

El seu pare, Joan Torres i Bacardid, també havia nascut a Barcelona, la seva mare no, la seva mare (Francesca Mestres i Pujals, es deia) va néixer a Olot. De fet, la seva família paterna provenia de la comarca del Bages i la materna de l'Anoia i l'Empordà.

L'avi patern (obrer de La Maquinista: era l' encarregat de "la fornal gran") no el va conèixer pràcticament, ja que va morir quan ell era molt petit. No va conèixer tampoc l'àvia materna. Aquesta va morir molt jove: als trenta-tres anys, quan ja havia tingut set fills i ell no era al món, encara.

Els avis que van sobreviure van ser Joan Mestres i Coll, pare de la seva mare, lletraferit, home d'esquerres i un gran catalanista, corrector de textos (treballava a la Societat General de Publicacions, editors de llibres i de revistes com LECTURAS I EL HOGAR I

LA MODA) i Rosa Bacardit i Rius, mare del seu pare, una dona petita i bufona, molt polida, i que com tantes en aquella època no sabia ni llegir ni escriure.

El pare d'en Torres era escultor. Per aquest motiu va treballar, com a tal al taller d'en Clarassó, un artista molt conegut. Tanmateix, el mateix Torres reconeix que el seu pare, més que artista, era un bon artesà i en realitat els seus coneixements d'escultor li van ser útils sobretot per a fabricar nines, ofici que va aprendre a can Torrent, un industrial amic de l'avi Mestres. Treballant a la fàbrica d'en Torrent, precisament, va conèixer la que després seria la seva muller i mare d'en Torres.

En Torres viu al Guinardó, actualment i des que es va casar, però durant la seva infantesa i adolescència va viure al Clot gairebé sempre. Va créixer, doncs, en un ambient obrer i en una època de grans inquietuds socials. Del Clot recorda, doncs, les barricades que hom aixecava sovint, les discussions abandonades, les nombroses i sovint doloroses vagues... i, tanmateix, el seu pare, tot i que no lligava pas els gossos amb llonganisses, sinó tot al contrari, no era pas obrer, sinó botiguer i fins i tot un petit industrial. La seva botiga (i el taller annex) situada de bones a primeres al carrer Muntanya, molt a prop del cinema Martinenc, i posteriorment i definitivament fins que, ja molt ençà, va tancar les portes, al carrer del Clot, era molt coneguda. Per aquest motiu era "el de ca les nines", el seu pare, "la de ca les nines", la seva mare, i "la noia i el noi de les nines", la seva germana i ell. Fàbrica de nines, es podia llegir, de fet, al rètol que hi havia, a la botiga, rètol que a partir del gener del 1939 va haver de ser canviat includiblement per un "Fàbrica de muñecas" que partia el cor.

En Torres ha escrit un llibre de memòries on ho explica amb molt més detall, tot això. Sembla que el publicarà aviat i llavors podrem conèixer moltes més coses relacionades amb la seva (es pot dir que ja llarga) existència.

De fet, potser cal fer constar als qui no el coneixen que, deixant de banda aquest de memòries (encara no a la venda, en aquest moment, com ja hem dit) de llibres ja n'ha publicat un grapat. Novel·les per adults, novel·les juvenils, contes i narracions, llibres de viatges, ja que ha viatjat gairebé per tot el món, llibres d'entrevistes. Cal fer esment, però, sobretot, dels que ha escrit en relació amb la nostra guerra civil, un fet històric que el va marcar molt, malgrat els pocs anys que tenia, llavors, o potser per això precisament. Val la pena, em sembla, de relacionar-los aquests darrers..... són entre obres de ficció i no ficció i

per ordre cronològic els següents: LA DERROTA, ELS ULLS I LA CENDRA, LA BATAIL·LA DE L'EBRE, ESTIMADA TERESA, LA BOSSA DE BIELSA, LA CAIGUDA DE BARCELONA, EXCURSIONISME I FRANQUISME, INDRETS I CAMINS DE LA BATAIL·LA DE L'EBRE, LA DESFETA DEL TERÇ DE REQUETÈS DE NOSTRA SENTORA DE MONTSERRAT, LES TISORES DE LA CENSURA, ENTRE EL CLOT I EL GUINARDÓ, LA GUERRA CIVIL A ARENYS DE MAR, SOLDAT DE

FRANCO EN TEMPS DE PAU.....

Un escriptor de producció variada, doncs, molt prolífic i del qual, malgrat que els anys, tal com es diu vulgarment, passen volant, esperem encara, si tot va bé, més obres.

Aquesta entrevista tingué lloc per les vigílies de Nadal de l'any 2002.

Joan Miragall

El CADCI fa 100 anys, i per celebrar-ho fem una exposició.

El proper dia 3 de Març cap a les 19h. la inaugurarem a la sala d'exposicions de la Central de la UGT i seu de la nostra entitat, a

Rambla de Santa Mònica nº 10.

Aquesta vegada l'exposició tindrà un caràcter itinerant en locals de poblacions d'arreu de Catalunya on s'estarà aproximadament uns 15 dies.

Properament, i per correu ordinari rebreu les invitacions.

LA NOSTRA CRÍTICA

HEM VOLGUT OBRIR UNA SECCIÓ DE CRÍTICA LITERÀRIA PER TAL QUE ELS NOSTRES SOCIS
RIBEU RESSENYES DE LLIBRES QUE CREIEM PODEN SER DEL VOSTRE INTERÈS.

LA DIMENSIÓ COOPERATIVA

Jordi Garcia, Jordi Vila i Lluís Mª Xirinacs; Editorial Icaria

A aquestes alçades és clar que els dos grans paradigmes que van regir les economies occidentals del segle XX, el keinesianisme i el neoliberalisme, ja no serveixen per inspirar el nou segle que comença. Cal reinventar l'economia i, per tant, una de les seves cèl·lules bàsiques, l'empresa, empantanegada en una organització del treball jeràrquica, una relació amb la comunitat purament interessada i una percepció ultracompetitiva del món dels negocis.

Davant d'això, arreu neixen brots d'una nova manera de fer empresa al servei de les persones. Aquests brots pertanyen sovint a una espècie molt arrelada, que s'ha mostrat particularment resistent als embats del capitalisme: la cooperativa. Avui, però, l'acompanyen també les tiges de les noves espècies: societats laborals, organitzacions sense ànim de lucre, etc. Totes aquestes expressions conformen una capa fèrtil, un nou espai emergent encara en estat magnàtic que anomenem economia social.

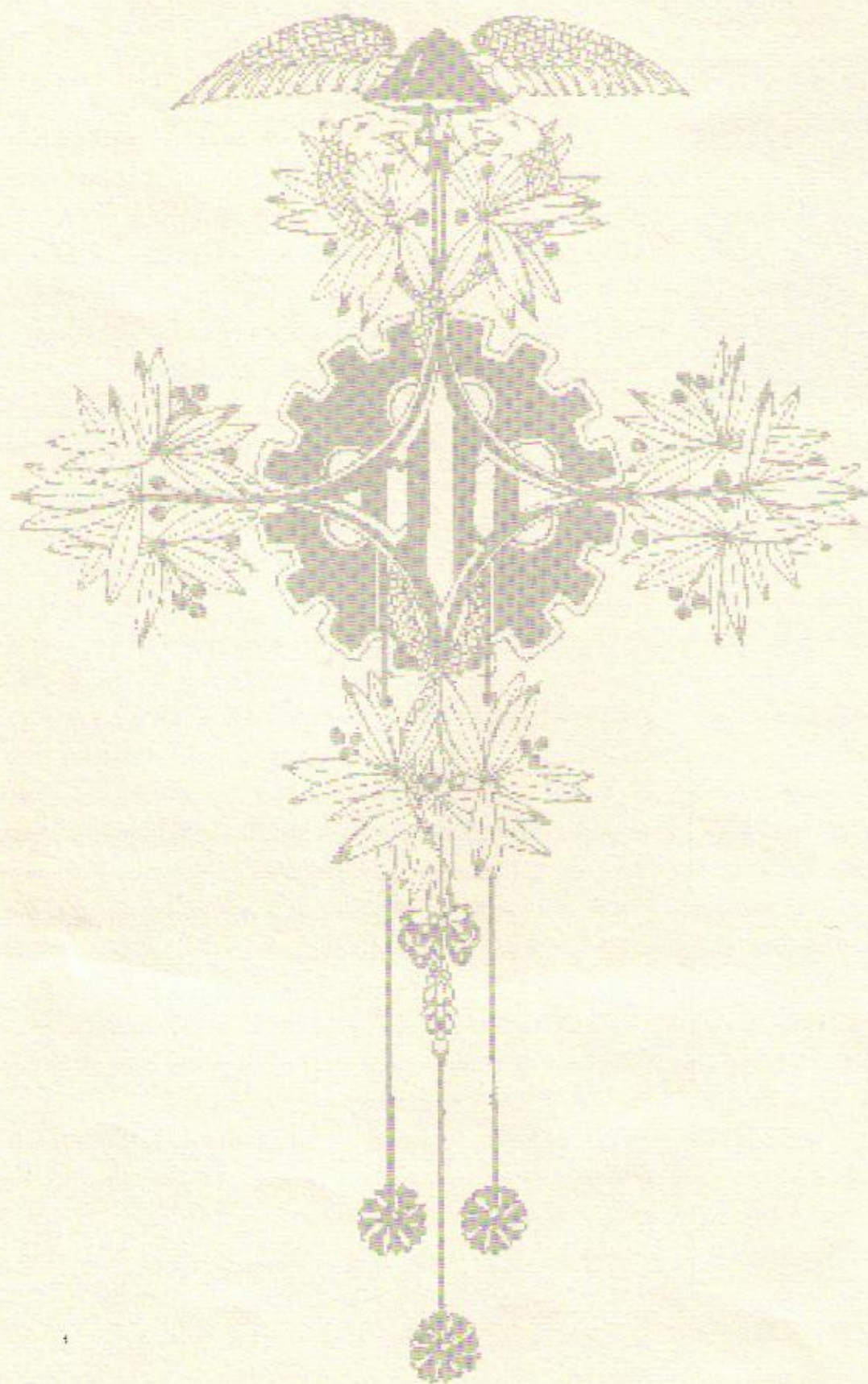
Vivim en un període de canvis accelerats. No ens veiem amb cor de predir com serà el món dels propers decennis, però si sabem que diferirà molt de l'actual. Tant de bo les transformacions que experimentarà ens acostin a una nova societat mundial més justa socialment, més lliure políticament i més sostenible ecològicament, una societat que ajudi a les persones del Nord i del Sud a ser, en definitiva més felices. Per aconseguir-ho caldrà inventar l'economia i l'empresa del segle XXI, un procés que ha de ser tant pràctic com teòric i que demanarà l'acumulació d'experiències col·lectives sobre noves maneres de produir i consumir, així com la seva sedimentació mitjançant la reflexió i el debat. El llibre que en aquesta ocasió volem referir-nos: La dimensió cooperativa, vol ser una contribució a tot aquest procés.

Els seus autors Jordi Garcia i Jordi Vila són cooperativistes i membres del consell de redacció de Nexe a més d'altres instàncies dins el món de la cooperació, i Lluís Mª Xirinacs és doctor en filosofia, escriptor i investigador, sobre el pensament global.

La lectura atenta d'aquest llibre ens porta a una reflexió profunda a un tema cabdal, deixant molt clar que la dimensió cooperativa lluny d'esgotar-se en el temps obre i pot obrir molt més encara, nous espais, de possibilitats insospitades.

El llibre està patrocinat per la Fundació Roca i Galés, la missió de la qual és promoure el desenvolupament del cooperativisme a Catalunya i editat per Icaria. El seu preu són 13.22 euros.

Josep Busquets
Cooperativa Cultural Rocaguinarda

COCHS Indústria Gràfica, S.L.
Maria Victòria, 7 - 08014 Barcelona